

має великий позитивний вплив на осіб у колі нашого спілкування. У додаток автор наголошує на якість наших соціальних зв'язків, починаючи від дитячого садка до похилого віку, від яких у великій мірі залежить наше формування як особи соціальної. Так як атоми хімічного елементу вуглецю (C - carbon) від виду і якості зв'язків між собою може формувати як темний і м'який дешевий графіт так і світлий та твердий дорогоцінний діамант.

Співпрацювати і здобувати та передавати знання іншим: Під час останньої фази власної еволюції людина постала соціальною особою де взаємовигідна співпраця стала вимушеним фактором як виживання так і її процвітання. Автор приводить у книзі наглядний приклад, як цей присутній фактор співпраці врятував одну групу морепроходців, які опинилися на безлюдному острові серед океану після великого шторму. Відсутність співпраці серед іншої групи моряків, які опинилися на протилежному березі острова у той самий час і ніколи не пересікалися з першою групою, привело до їх вимирання. Перша група, яка співпрацювала і була готова до жертви заради ближніх ви-

жила. Друга група, яка не спромоглась до співпраці, а витратила енергію на особисте виживання та протистояння, вся загинула крім однієї особи, яку було знайдено і врятовано. У цей час пандемії стає зрозумілим, що тільки співпраця на різних рівнях між науковцями, лікарями, політиками, бізнесменами, державними урядовцями та інституціями допоможе справитися з наслідками цієї глобальної катастрофи. Папа Франциск на недавній конференції академії наук Ватикану звернувся публічно до світової спільноти із закликом до співпраці на місцевому і глобальному рівнях у всіх сферах, щоб врятувати життя людей у різних країнах проживання, яких ми на жаль тисячами втрачаємо кожного дня. У додаток, декілька днів тому Святіший Отець видав свою чергову енцикліку "FRATELLI TUTTI - МИ Є БРАТТЯ" (ON FRATERNITY AND SOCIAL FRIENDSHIP) у якій подає ретельний аналіз стану справ у світі і шляхи подолання кризи моралі, браку соціальної справедливості та бажаної співпраці. Нам потрібно ще раз так само усвідомити і мудрість Арістотеля, який навчав, що створене ціле є більше за суму окре-

мих частин у системі. Ми маємо набуті відповідні знання, досвід, новітні технології, якими ми можемо і повинні поділитися, щоб разом світовою спільнотою подолати цю пандемію.

Сприйняття поміркованої ієрархії: Професор Крістакіс зазначає, що як би людина не хотіла мати над собою влади, починаючи з дитячих років, все ж таки для нашого добра потрібно прийняти авторитет батьків, вчителів, наставників та провідників у спільноті, на роботі і у суспільстві для підтримки ладу і дисципліни, стабільності і безпеки. Одночасно, автор застерігає, що не можна зловживати владою і бути агресивним до підопічних та підлеглих, бо стихійно відбудеться спротив і реакція до будь-якого авторитету. Спостерігається цікавий феномен серед тварин, коли сильний і домінуючий лідер групи проявляє завелику агресивність до слабших, тоді вони гуртуються між собою знищують цього лідера. Подібно можна спостерігати і у людських стосунках, особливо у ранній період формування людської спільноти та у тоталітарних режимах.

На даний час кожен із нас, громада, країна та світова спільнота опи-

нилися у дуже скрутному становищі пов'язані з пандемією Covid-19. Злощасний коронавірус використовує для свого розмноження та розповсюдження те, що стало для нас людей дорогим і бажаним - близькість у фізичному контакті (рукостискання та обійми при вітанні з рідними і близькими особами) та соціальному спілкуванні з людьми з якими працюємо, молимося, святкуємо і проводимо дозвілля. Одночасно, як людська спільнота, ми маємо ті важливі соціальні набуті чесноти, які допоможуть нам усім вистояти і мати контроль над тим новоявленим вірусом - любов і дружба, соціальний лад і дисципліна, здобуті знання та готовність до співпраці для спільного добра. У додаток, ми люди віри по наших рідинах, церквах та громадах запрошені створити сприятливі умови для спілкування та показати для суспільства добрий приклад любові і пошани один до одного, толерантності, відповідальної громадянської позиції та взаємопідтримки, особливо перед грядущими президентськими виборами тут в Америці. Це буде нашим черговим іспитом на громадянську зрілість, порядність та просту людяність.

Мистець Закарпаття - Йосиф Бокшай

Український Музей і Бібліотека пишається своєю багатого образотворчою колекцією, в якій зберігаються мистецькі твори видатних українських художників. Серед них маємо добірне число пейзажних та жанрових творів одного із чільних мистців Закарпаття - Йосифа Бокшай (1891-1975) - маляра, графіка, педагога. Нам пощастило успадкувати ці твори від трьох окремих добродіїв.

Йосиф Бокшай разом з Михайлом Ерделі стали основоположниками сучасної закарпатської школи живопису. Бокшай відомий не лише за свою мистецьку творчість, але особливо за педагогічну працю у галузі мистецтва. У 1927 році він відкрив першу художню школу в Ужгороді, щоб дати пристановище для виховання молодого покоління мистців. У тісній співпраці з Михайлом Ерделі у 1931 році створює Спілку діячів образотворчого мистецтва на Закарпатті, яка займалася організуванням мистецьких виставок не тільки на Закарпатті, але також по важливих містах всієї Чехословач-

чини. Як педагог, - він постійно викладає: то у Львівському Інституті прикладного та декоративного мистецтва, то в Ужгородському інституті прикладного мистецтва тощо.

Йосиф Бокшай народився в селі Кобилецька Поляна, що на Закарпатті, яке в ті роки було частиною Австро-Угорської імперії, у священничій родині, де батько, дід і рідний брат були греко-католицькими священниками. Після закінчення Мукачівської гімназії, за рекомендацією учителя, який оцінив надзвичайне мистецьке обдарування молодого студента, Бокшай поступає на мистецькі студії до Будапештської академії мистецтв. З 1910 по 1914 рік Бокшай навчається на педагогічному відділі академії. З початком війни його мобілізують до австро-угорської армії. У 1915 році він потрапляє в полон російської армії. Переживає клькарічне поневіряння, бо російська армія вивозила полонених в азійські території царської Росії, такі як Туркестан, Казакстан, Узбекистан, і врешті перекинула їх на українські

землі до Катеринославської губернії. Після звільнення з полону, Бокшай повертається додому, на Закарпаття, яке після повоєнних мирних договорів стало частиною Чехословаччини. Про своє пережиття в полоні Бокшай мало розказував бо про таке минуле було небезпечно признаватися, особливо у сталінські часи.

У 1920-их та 1930-их роках Бокшай, крім педагогічної праці, творив полотна релігійного змісту - зразки як станкового, так і монументального живопису. Він розмальовує катедральні храми, церкви, каплиці, іконостаси, портрети Єпископів, чільних церковних діячів тощо. У совєтські часи релігійним творам Бокшай загрозувало знищення, спричинене атеїстичними нападами влади на релігію. На щастя, колекція сакральних творів Бокшай, яка зберігалася в Ужгородському Музеї, завдяки відданим працівникам музею була врятована, бо вони заховали колекцію в таємних музейних сховках. Радянські роки для Бокшай, як мистця, були важкими ізза вимог влади

творити у стилі соціалістичного реалізму. Він, як і багато інших мистців того періоду, почали все більше займатися нейтральним і безпечнішим жанром, а саме пейзажем, натюрмортом, побутовим сюжетом тощо, щоб оминати цькування влади. Бокшай - майстер пейзажист. У своїх пейзажах передає красу рідного краю, чарівність природи у всіх порах року, особливо осінню. Побутові картини зображують народні звичаї, народну ношу, композиції, які висвітлюють життя і працю закарпатських жителів. Творчість Бокшай окреслюється, як реалістична із імпресіоністичним нахилом. Його твори, а особливо його педагогічна праця, зробили переважливий вклад у процвітання мистецтва та культурного освітнього розвитку на Закарпатті.

Любов Волинець

На світлинах: зразки картин Йосифа Бокшай із колекції Українського Музею і Бібліотеки у Стемфордї, КТ